

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Summula Casuum Conscientiæ

In Qva Agitur De Præceptis Ecclesiæ, De Officio Confessarii, Ac De
Censuris

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ Agrippinæ, 1652

Articulus VII. De circumstantiis peccatorum sigillatim.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41572

confessionem necessaria est, videtur exigere vt illa in confessione declarentur; eo quod iudicium Sacerdotis de peccato non parum variant. Et sic v. c. qui post longam constantiam in atrocissimis tormentis, tandem victus adigitur vt incensum idolis offerat, debet declarare circumstantiam illam tormentorum, qua summo opere illius peccatum minuitur, esto adhuc sit mortale Et foemina quae vt rempublicam, aut maritum, aut proprium filium seruaret incolumem, tyranno sui copiam fecit, tale motiuum exponere debet. Idem dicendum de similibus peccatis, de quibus longe aliud iudicium ferendum est, quam si sola amici suasionem, vel ex voluptatis motiuo patrata essent. Fateor tamen tales circumstantias raro occurrere.

ARTICVLVS VII.

De circumstantiis peccatorum sigillatim.

VT quae haecenus de circumstantiis dicta sunt facilius ad praxim in confessione reduci possint, recolendum est ex Philosophia Morali septem esse actus humani circumstantias, hoc vulgari versiculo comprehensas.

Quis, quid, vbi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

Et circa primam particulam (*quis*) notandum circumstantiam personae peccantis in varijs casibus confitendam esse. 1. Si habens votum castitatis fornicatur, debet hanc voti circumstantiam declarare, quia actui intemperantiae addit speciem sacrilegij. 2. coniugatus committens fornicationem, tenetur exprimere circumstantiam coniugij, quia ob illam actui superadditur malitia adulterij. 3. Si coniugatus peccat cum coniugata, vtramque circumstantiam confiteri debet, eo quod iam fit duplex adulterium, etsi vnus actus sit. 4. Sacerdos peccans contra castitatem, tenetur declarare ordinem laicum, nec suffi-

cit si simpliciter dicat, se voto castitatis ligatum esse. Quia circumstantia ordinis sacri est valde aggravans, etiam supra simplex votum. 5. Quod si sit Religiosus professus, debet etiam ex veriori sententia, professionis circumstantiam declarare quia hoc multum auget peccatum. 6. Si sit Episcopus consecratus, circumstantiam characteris notabiliter aggravantem exprimere debet, propter eximiam virtutem quam dicit status Episcopalis supra alios status. Imò hoc aliqui extendunt ad omnes peccatorum mortalium species. 7. Si sit Confessorius, & filiam spiritualem cognoverit, vel sollicitaverit, hanc qualitatem aggravantem manifestare debet. 8. Si quis peccavit cum ea quam tenuit in Baptismo, vel in Confirmatione, hanc circumstantiam, ex qua incestus spiritualis oritur, fatei debet. 9. Si ad consanguineam, vel affinem illicitè accessit, circumstantiam incestus notabiliter aggravantem aperire tenetur, ut si sit in primo, aut secundo gradu.

Circa secundam particulam (*Quid*) nota duas regulas à nonnullis assignari, quibus dignoscatur circumstantia aggravantes in confessione declaranda. *Prior* est, quando gravitas peccati sumitur ex gravitate materiae circa quam versatur, eam circumstantiam esse declarandam, quae per se spectata peccatum mortale posset constituere. Unde si furtum unius aurei est peccatum mortale, qui duos furatur aureos, tenetur dicere, se duos aureos furatum esse.

Posterior est, in peccatis quorum gravitas sumitur à directione, vel intensione actus, circumstantiam manifestandam esse, quando modus communis ea peccata patrandi, prudentum iudicio notabiliter exceditur. Ut si quis per duas aut tres horas continuas in cogitationem animo versat, vel turpibus operibus vacat; aut si tanto in aliquem afficitur odio, ut eum non modo occidat, sed etiam occisum laceret, variisque ictibus confodiat. Tunc enim non solum actus principalis, sed etiam circumstantia

tia illa extraordinaria excessus declaranda est.

Circa tertiam particulam (Vbi) nota circumstantiam loci sacri declarandam esse. 1. Quando aliquis furatur in loco sacro rem sacram, aut non sacram quæ vel est Ecclesia, vel sub speciali illius custodia, ita vt de illa teneatur. Sic enim locus sacer est circumstantia notabiliter aggrauans, eo quod per furtum grauis illi fit iniuria. Quod si res furto ablata ad locum sacrum neutro ex dictis modis spectat, tunc locus sacer non est circumstantia notabiliter aggrauans, adeoque necesse non est eam declarare in confessione, vt si quis furetur crumenam alicuius, qui sacro interest. Adde videri sacrilegium, furari rem sacram in loco non sacro, v. c. Calicem consecratum in domo aurificis, propter iniuriam rei sacre illatam. Quod intellige, modo fur sciat esse Calicem consecratum.

Secundo, quando quis alium in loco sacro iniuste occidit, grauiterve vulnerat, secus si casu, aut se iuste defendendo, vel alio modo inculpate hæc faciat; vel si loco sacro alium extra existentem occidat, aut grauiter percutiat. Quamuis oppositum dicendum sit, si quis extra locum sacrum positus, alium intra existentem armis missilibus interficiat: sic enim grauis fit iniuria loco sacro, vt perspicuum est.

Tertio, quando quis in loco sacro semen culpabiliter effundit at non si tantum aspectus inhonesti fiant, aut colloquia turpia ibi misceantur. Imo ex multo- tum sententia, & si tactus inhonesti in loco sacro contingant sine pollutione, id non sufficit ad sacrilegium. Existimo tamen foeditatem actus patrati inde grauiter aueri, adeoque iuxta nostra principia, circumstantiam loci sacri in confessione tunc esse declarandam.

Quarto, quando quis violenter extrahit delinquentem e loco sacro: quod intellige in iis casibus, in quibus delinquens gaudet immunitate loci sacri, secus si culpa sit adeo grauis, vt ab immunitate Ecclesie excepta sit. Qua ratione publici grassatores viarum, nocturni segetum incendiarii, qui per insidias occidunt

proximos, &c. hac immunitate non fruuntur. Quae in re attendenda est probata loquorum consuetudo.

Circa quartam particulam (*Quibus auxiliis*) nota eum qui aliquem non paratum, ad peccatum induxit; debere confiteri circumstantiam inductionis. Unde qui fornicatus est cum foemina minime exposita, quam ad hoc induxit, non modo tenetur declarare fornicationem, sed etiam inductionem. Secus si foemina erat exposita, esto ad hunc actum singularem eam induxerit; hinc enim grauitas peccati parum augetur.

Eodem modo qui utitur maleficio parato ad tollendum maleficio alio maleficio, etsi grauiter peccet, eo utendo ad talem effectum sic obtinendum, non tamen tenetur confiteri inductionem. Qui vero ex causa rationabili mutuum petit ab usurario exposito, & parato omnibus dare sub usuris, non peccat utendo vel inducendo: quia non petit nisi mutuum, quod ex se licitum est, & sine culpa dari potest.

Addunt aliqui eum non peccare, qui ex causa necessaria petit mutuum expressè & formaliter sub usuris, ab usurario exposito, dum modo talis petitionis obiectum non sit actio per se mala usurarii, sed ipsum mutuum, ut sensus sit, da mihi mutuum, & si usuras exacturus sis. Verum & si haec sententia speculatiuè probabilitatem aliquam habeat, in praxi tamen non satis tuta videtur, adeoque cauendam existimo.

Circa quintam particulam (*Cur*) nota. quando quis peccauit ex fine extrinseco mortaliter malo, declarandam esse circumstantiam finis; ut si furatus est animo fornicandi, vel occidendi: quia hinc actus sumit nouam speciem peccati. Dico ex fine extrinseco, nam si agatur de fine operis intrinseco, seu ad quem ex se ordinatur, certum est non requiri ut talis finis in confessione declaretur, & si ab operante expressè intentus sit. Unde qui ob solam voluptatem forni-

forni-

fornicatur, non tenetur declarare circumstantiam illam finis, sed solum actum fornicandi.

Nota secundo cum qui peccauit ex fine non malo, non tenetur declarare circumstantiam illam finis, cum non mutet speciem nec sit multum aggrauans. Vnde qui omisit Sacrum propter studium, non tenetur declarare circumstantiam illam studii, sed solam omissionem Sacri.

Nota Tertio, eum qui peccat ex confidentia misericordiae diuinae, seu sperans Deum illi daturum tempus penitentiae, non tenetur eiusmodi circumstantiam declarare, Vnde potest absolui per Iubilaeum, qui ex confidentia illius peccatum alias reseruatum perpetrat.

Circa sextam particulam (*Quomodo*) nota 1. modum peccandi variare interdum speciem, vnde qui furatur sciente & inuito domino, committit rapinam specie à simplici furto distinctam; adeoque in confessione declarandam.

Nota secundo variis modis peccatum ex se veniale fieri mortale. 1. quando vltimus finis in eo constituitur siue explicitè, siue implicitè, ita vt propter illud quis paratus sit mortaliter peccare. 2. quando committens peccatum ex se veniale, putat ex confidentia erronea illud esse mortale. 3. quando peccato veniali additur contemptus Superioris. 4. quando per peccatum veniale aliquis se constituit in periculo labendi in mortale. 5. quando ex tali peccato oritur graue aliorum scandalum.

Nota tertio eum qui ex errore inuincibili putat se, siue hoc egerit, siue oppositum, v. c. siue infirmum deferat vt Sacro assistat, siue Sacrum omittat ne infirmum deferat, peccaturum, non peccare alteram contradictionis partem sequendo quia cum necessario debeat aliquam ex illis eligere, sequeretur eum necessario peccare, quod dici non potest. Si tamen existimat vnum peccatum esse altero grauius, tenetur illud eligere quod minus malum iudicat.

Nota

Nota quarto cum peccare, qui facit aliquid practice dubitans esse peccatum, secus si dubium illius est tantum speculatiuum. Hinc milites licite ad bellum procedunt, & si de iustitia illius speculatiue dubitent modo tale dubium in praxi, ex causa rationabili, deponant. Videnda sunt quae de conscientia diximus in Idea Theologiae moralis lib. I. cap. 3.

Circa septimam & vltimam particulam (*Quando nota 1.* Si quis fornicatur, aut furatur, aut blasphematur die Festo, non esse necessario declarandam in confessione talem circumstantiam seculi o contemptu: quia haec, aliave peccata non magis prohibentur diebus Festis, quam aliis.

Nota secundo, quando quis vna transgressione violat duo praecipua eiusdem rationis, non opus esse declarare circumstantiam diuersorum praecipuorum, ut si non audiat Sacrum die Dominica, in qua Festum occurrit, aut si non ieiunet in Vigilia alicuius Sancti, in Feriis quatuor temporum, vel in Quadragesima occurrente. Secus si sint duae obligationes ad diuersas virtutes spectantes, ut si Sacerdos beneficiarius omitat preces horarias, ad quas tenetur x Religione, ratione ordinis; & ex iustitia, ratione beneficij.

ARTICVLVS VIII.

Quinam sint casus in quibus confessio est valida licet materialiter non sit integra, seu etsi aliquod peccatum mortale reiceatur.

RESPONDEO casus illos, ex communi sententia, varios esse. *Primus*, est, quando ex obliuione, vel ignorantia, aut inaduertentia inculpabili aliquid omititur. Dico, inculpabili, nam si omissio est culpabilis, non valet Sacramentum, ut contingit dum quis peccatum mortale omitit, quia sine villo peccatorum examine confitetur. Secus si tantum venialiter, ut si quis